

Samferdselsdepartementet - SD

Postboks 8010 Dep
0030 OSLO

Vår referanse: 23/02795-3
Arkivkode: ---
Saksbehandler: Guro Bøe Wensaas
Deres referanse: 23/1020
Dato: 01.10.2023

Høringssvar fra KS: Krav om nullutslipp av klimagasser fra ferger og hurtigbåter

KS har følgende hovedbudskap til kravet om nullutslipp av klimagasser til ferger og hurtigbåter:

- Vi støtter fullt opp om målet om å redusere klimagassutslippene fra ferger og hurtigbåter. Å realisere et mål gjennom krav i forskrift forutsetter statlig plikt til fullfinansiering.
- Forskriften fremstår som prematur med sine store og usikre kostnader og praktiske barrierer for fylkeskommunene når/om disse kravene trer i kraft. Kravet vil innebære betydelig planlegging og økte fylkeskommunale bevilgninger dersom dette skal kunne gjennomføres uten negative konsekvenser for rutetilbudet eller øvrige fylkeskommunale tjenestetilbud.
- Det er stor usikkerhet knyttet til fylkeskommunenes merkostnader ved innføring av forskriften. KS har innhentet tall fra Menon som følge av kravet om nullutslipp av klimagasser til ferger og hurtigbåter. De samlede fylkeskommunale merkostnadene av kravet i forslaget til forskrift vil være mellom 970 millioner- og 2,4 mrd. kroner per år.
 - for ferger anslås merkostnadene til om lag 690 millioner i året
 - for hurtigbåter anslås et sted mellom 280 millioner og 1,7 mrd. per år.
- Det er viktig at de fylkeskommunene som har kommet godt i gang med elektrifisering også blir tatt hensyn til i utarbeidelse av kompensasjonsordning fra staten.

1. Bakgrunn

Vi viser til brev og høringsnotat fra Samferdselsdepartementet og Klima- og miljødepartementet datert 10.05.2023 med frist 1.10.2023 til å kommentere forslaget til forskrift om nullutslipp av klimagasser fra ferger og hurtigbåter. Vi viser ellers til møtet i regi av Samferdselsdepartementet den 18.04.2023 der statssekretærer fra Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet og Klima og miljødepartementet møtte aktuelle fylkeskommuner fra samarbeidsprosjektet "Fremtidens hurtigbåt" og KS for å drøfte mulige merkostnader for fylkeskommunene ved innføring av lav- og nullutslippsløsninger for ferger og hurtigbåter. I forslaget til forskrift tas det hensyn til eksisterende kontrakter ved at disse unntas kravet frem til de utløper.

2. «Det grønne skiftet» langs kysten krever langsiktig finansiering

Fylkeskommunene har i lang tid vært opptatt av det grønne skiftet, der overgang til utslippsfri kollektivtransport har hatt høy prioritet. Ved siden av el-bilsatsingen regnes innfasing av el-ferger av mange som det beste eksempelet på det grønne skiftet i transportbransjen. El-fergene har bidratt til store utslippskutt, teknologiutvikling og nye konkurransedyktige produkter laget i Norge. Store bestillinger fra fylkeskommunene, med Vestland og Møre og Romsdal i spissen, har gitt nødvendig fart i omstillingen og bidratt til grønn næringsutvikling. Fylkeskommuner har på denne måten spilt en avgjørende rolle gjennom bestilling av et betydelig antall nye utslippsfrie ferger.

Satsingene har samtidig påført de aktuelle fylkeskommunene store merkostnader. Til tross for politiske ambisjoner om kompensasjon for merkostnadene i Hurdalsplattformen, har disse signalene så langt ikke gitt synlige resultater.

På oppdrag for KS utarbeidet Menon economics i 2019 en oversikt over kostnader ved overgang til fossilfri kollektivtrafikk. Rapporten fra Menon viste den gang at den videre grønne omstillingen langs kysten var helt avhengig av en nasjonal støtteordning for drift av fossil- og utslippsfrie ferger. For å sette fylkeskommunene i stand til å vurdere konsekvensene av høringsforslaget, har KS våren 2023 bedt Menon om å oppdatere tallene fra 2019 for å kunne anslå merkostnadene for fylkeskommunenes grunnet nullutslippskrav til ferger og hurtigbåter.

Økonomiske konsekvenser for fylkeskommunene

Merkostnadene for fylkeskommunene forstås her som fylkeskommunenes kostnader som kun er grunnet av forskriften. Notatet som er utarbeidet av Menon anslår samlede fylkeskommunale merkostnader knyttet til kai og fartøy vil være i størrelsesorden 970 mill. til 2,400 mrd. kroner i året¹. Anslaget er svært usikkert, spesielt for hurtigbåter hvor det ikke finnes tilstrekkelige erfaringstall til å kunne gi bedre estimater da det er kun 8 av 89 strekninger som per i dag er utslippsfrie.

Kostnadsberegningene omfatter ikke de ferger eller hurtigbåter som allerede er elektrifisert eller besluttet elektrifisert. Det er flere fylkeskommuner som har kommet et godt stykke i sin overgang til null- eller lavutslipps ferger og hurtigbåter og det er viktig at det også blir tatt hensyn til dette i utarbeidelse av kompensasjonsordning fra staten.

Fylkeskommunene må settes økonomisk i stand til å innføre utslippsfri teknologi

Kravene i forslaget til forskrift innebærer påbud om nullutslippsteknologi for hurtigbåter allerede fra 2025. Dette vil fordre både betydelig planlegging og økte fylkeskommunale bevilgninger dersom dette skal kunne gjennomføres uten negative konsekvenser for rutetilbudet.

Fylkeskommunene har høye klimaambisjoner og har allerede vist dette gjennom politiske vedtak om utskifting av kollektivtransporten. Fylkeskommunene har allerede banet vei for et marked for utslippsfrie ferger og hurtigbåter. For fergesamband er i dag 10 av 108 samband utslippsfrie og 30 er delvis utslippsfrie. For hurtigbåtruter opererer i dag 8 av 89 ruter utslippsfritt.

Krav gjennom anskaffelser er effektivt for å utvikle et marked og bidrar til forutsigbarhet for leverandører. Likevel er det stor usikkerhet knyttet til merkostnadene som kravene vil bidra til i de gjenværende strekningene og fylkeskommunene er helt avhengig av å settes økonomisk i stand til å gjennomføre anskaffelsene med krav til utslippsfri teknologi.

¹ Anslaget omfatter kostnader til investeringer i oppgraderinger i kaianlegg og i nybygg eller ombygging av fartøy og anslag på merkostnader for drift av utslippsfrie fartøy som ikke allerede er elektrifisert. Dette blir omregnet til årlige merkostnader ved å anta 40 års levetid på investeringene og en diskonteringsrate på fire prosent. Tilskudd fra Enova, Klimasats eller andre er ikke inkludert i anslagene. Kostnader for utbygging av nettkapasitet er ikke beregnet da dette varierer mye fra sted til sted. Finansieringskostnader er heller ikke med i beregningen.

De store og usikre kostnader og praktiske barrierene for fylkeskommunene når disse kravene trer i kraft, synes mangelfullt utredet i høringsnotatet.

Vedlegg:

Notat fra Menon, Menon-publikasjon nr 109/23

Med hilsen

Mari Trommald

Fungerende områdedirektør
Samfunn, velferd og demokrati

Torild Fagerbekk

Avdelingsdirektør
Samferdsel, plan og miljø

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur